

3.4.2024

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Tikkamäentie 16
80210 Joensuu

Lapsi- ja perheasiainneuvoston vastaus lausuntopyyntöön Alueellinen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelma vuosille 2024–2027 Juuka ja Nurmes

Aluevaltuuston hyväksymässä hyvinvointialueen palvelustrategiassa on määritelty sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluverkko tuleville vuosille. Lähtökohtia palvelujen uudistamiselle ovat pohjoiskarjalaiset ja heidän sosiaali- ja terveyspalvelujen tarpeet ja niiden muutos, henkilöstön riittävyys ja hyvinvointi, hyvinvointialueen talous sekä hyvinvointialueen strategia ja sen mukainen uudistuminen.

1. Lausunnon antava kunta/toimielin

Lapsi- ja perheasiainneuvosto

2. Lausunnon kirjaaja

Lapsi- ja perheasiainneuvoston puolesta kehittämisasiantuntija Jertta Harinen

3. Millaisia vaikutuksia järjestämissuunnitelmalla on asukkaisiin, asiakkaisiin ja/tai potilaisiin? Onko jokin tietty väestöryhmä, johon suunnitelman vaikutukset erityisesti kohdistuvat? Arvioinnissa voitte miettiä erityisesti palvelujen yhdenvertaisuutta, saatavuutta, saavutettavuutta; hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista, sekä ihmisten kokemusta hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta.

Perhe- ja sosiaalipalveluiden näkökulmasta palveluverkon uudistus ei näyttäisi tuottavan merkittäviä muutoksia nykytilaan. Valtimon ja Juuan osalta palveluita tarjotaan tällä hetkellä lähestulkoon tulevan suunnitelman mukaisesti. Nurmeksen kohdalla palveluiden saatavuuden osalta on kirjaus arkipäivisin, sen sijaan Valtimon ja Juuan osalta vastaavaa kirjausta ei ole ja sen olisi voinut kuvata tarkemmin.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto pitää lasten, nuorten ja perheiden näkökulmasta positiivisena asiana perusterveydenhuollon vastaanotto toiminnan aukioloaikojen mahdollista laajennusta iltavastaanottoon resurssien sen mahdollistaessa. Tämä palvelee etenkin virka-aikaan työssäkäyviä tai vuorotyötä tekeviä perheitä. Lapsi- ja perheasiainneuvosto pitää myös tärkeänä lasten, nuorten ja perheiden näkökulmasta sähköisen perhekeskuksen toteuttamista digipalveluna tulevaisuudessa. Sähköinen perhekeskus voi parhaimmillaan vähentää suoria asiakaskäyntejä.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto haluaa lausunnossaan kiinnittää huomiota lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuuteen. Juuassa on saatavilla mielenterveyspalveluita sairaanhoitajan vastaanottona vain kolme kertaa viikossa. Sen sijaan sosiaaliohjaajan, psykologin ja psykiatrin palvelut tuotetaan

3.4.2024

Nurmeksessa. Myös Juuassa tulisi tarjota näitä palveluita vähintään etäpalveluina. Nurmeksen, Juuan ja Valtimon alueellisessa sosiaali- ja terveystalouden järjestämissuunnitelmassa 2024–2027 ei ole lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalveluja mainittu lainkaan. Miten nämä lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuus turvataan?

Neuvolapalvelut ja kouluterveydenhuolto toimivat suunnitelmassa nykyisen palvelutarpeen mukaisesti. Lapsi- ja perheasiainneuvosto pitää tärkeänä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen tähtäävien palvelujen tarjoamista alueen väestölle. Liikkuvina lähipalveluina tuotettavana palveluna on mainittu päihde- ja käyttävien terveysneuvontaa. Esimerkiksi elintapaohjaus ja terveysneuvonta tulisi olla kaikille, myös lapsille, nuorille ja perheille suunnattua ennalta ehkäisevää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelua. Ennalta ehkäisevää näkökulmaa voisi alueellisessa järjestämissuunnitelmassa vielä vahvistaa. Lapsi- ja perheasiainneuvosto haluaa tuoda esille erityisen haavoittuvassa asemassa olevat ja vähemmistöihin kuuluvat lapset, nuoret ja perheet (maahanmuuttajat, sijaishuollon piirissä olevat, seksuaalivähemmistöt jne.), heidän korostuneet hyvinvointivajeet (osallisuus, mielenterveys yms.) sekä erityisen huomioimisen palveluja järjestettäessä.

4. Millaiset vaikutukset järjestämissuunnitelmalla on asukkaisiin, asiakkaisiin ja/tai potilaisiin?

Merkittävän myönteinen

Myönteinen

Ei vaikutusta x

Kielteinen

Merkittävän kielteinen

5. Millaisia ympäristövaikutuksia järjestämissuunnitelmalla on? Arvioinnissa voitte miettiä esimerkiksi liikenteestä ja rakennuksista aiheutuvia ympäristövaikutuksia ja kestävästä kehityksestä.

Ympäristövaikutusten osalta erityisesti ilmastovaikutukset liittyvät lisääntyneeseen liikkumiseen kuntien välillä. Kehitettävät ja toimivat digipalvelut, kuten sähköinen perhekeskus toivottavasti vähentävät liikkumisen tarvetta ja vaikuttavat siten myönteisesti ympäristövaikutuksiin tulevaisuudessa.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto pitää tärkeänä ympäristövaikutusten perusteellisempaa arviointia, ja toivoo ympäristövaikutusten pienentämistä palveluja järjestettäessä tulevaisuudessa (ilmasto- ja ympäristöohjelma tms.).

6. Millaiset ympäristövaikutukset järjestämissuunnitelmalla on?

Merkittävän myönteinen

Myönteinen

3.4.2024

Ei vaikutusta x

Kielteinen

Merkittävän kielteinen

7. Miten arvioitte järjestämissuunnitelman vaikuttavan hyvinvointialueen kustannuksiin ja resurssien riittävyyteen? Siirtyykö suunnitelman toteutuksen myötä kustannuksia muille tahoille, esim. kunnille tai asiakkaille? Mitkä ovat taloudelliset vaikutukset lyhyellä ja pitkällä aikavälillä?

Palveluverkon suunnitelman mukainen rakennusten neliömäärien pienentyminen tuottaa hyvinvointialueelle merkittävää laskennallista säästöä. Tilojen käytön osalta kustannukset siirtyvät kunnille tai muille tilojen omistajille.

Kustannusvaikutuksia voi siirtyä raskaampiin palveluihin, mikäli perustason palveluihin pääsy on haasteellista esimerkiksi resurssisyistä. Muun muassa lasten ja nuorten osalta varhainen tuki olisi sekä taloudellisesti että inhimillisesti edullisempaa tuottaa, kuin vastaavasti raskaammat palvelut. Kustannusvaikutukset voivat siirtyä hyvinvointialueelta muille toimijoille, mikäli asiakkaat hakevat tarvitsemiaan peruspalveluja muilta toimijoilta esimerkiksi seurakuntien perhepalveluista tai järjestöiltä.

8. Millaiset vaikutukset järjestämissuunnitelmalla on hyvinvointialueen talouteen?

Merkittävän myönteinen

Myönteinen

Ei vaikutusta/vaikea arvioida x

Kielteinen

Merkittävän kielteinen

9. Miten järjestämissuunnitelma vaikuttaa hyvinvointialueen henkilöstön riittävyyteen? Arvioinnissa voitte miettiä esimerkiksi vaikutuksia hyvinvointialueen henkilöstön saatavuuteen sekä pito- ja vetovoimaan.

Lausuntomateriaalien pohjalta tähän on hieman vaikea ottaa kantaa. Liikkuvat palvelut vaativat henkilöstön liikkumista, mikä voi luoda haasteen henkilöstön pysyvyyteen ja saatavuuteen. Isommat työyhteisöt ovat myönteinen asia, kun saa tukea kollegoilta, sen sijaan työnkuvan muuttuminen voi olla osalle henkilöstöstä negatiivinen asia.

Terveet ja toimivat tilat lisäävät henkilöstön pito- ja vetovoimaa. Uusia soteasemia suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön mahtuminen samoihin rakennuksiin sekä henkilöstön osallistaminen muutostilanteessa. Lapsi- ja perhepalvelut tulisi järjestää saman katon alla.

3.4.2024

10. Millaiset vaikutukset järjestämissuunnitelmalla on hyvinvointialueen henkilöstön riittävyyteen?

Merkittävän myönteinen

Myönteinen

Ei vaikutusta/vaikea arvioida x

Kielteinen

Merkittävän kielteinen

11. Muita huomioita järjestämissuunnitelmaan liittyen

Alueellisessa sosiaali- ja terveystyöpalvelujen järjestämissuunnitelmassa ei oteta kantaa palvelujen järjestämiseen yhteistyössä järjestöjen, kuntien tai muiden kumppaneiden kanssa. Lapsi- ja perheasiainneuvosto kannattaa kumppanuussopimuksen ja Pohjois-Karjalan perhekeskuksen toimintasuunnitelman 2023–2025 mukaista verkostotyöskentelyn esille tuomista palveluja järjestettäessä.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto**Pohjois-Karjalan hyvinvointialue – Siun sote**